

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Credniški in upravljalni predstori: 2637 E. Lawrence av.
Office of publication: 2637 E. Lawrence av.
Telephone: Lawrence 4436.

XII. LETO

Cena lista je 94.00.

Entered as second-class matter January 22, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1917.

Chicago, Ill., sobota, 20. decembra (Dec. 20) 1919.

Subscription \$4.00 Yearly.

STEV.—NUMBER 290.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 3, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

LOYD GEORGE JE KLOFUTNIL AMERIKO.

Angleški ministrski predsednik Lloyd George, da Združene države niso izvršile "svoje dolžnosti".

GOLEŠKO DELAVSTVO UVEDE PREISKAVO NA IRSKEM.

London, 19. dec. — Lloyd George je verjetno odgovoril na vprašanje poslancev v parlamentu, tika-li so tajne konference s Clemenceaujem v prošlem tednu, in da je dejal, da so se zavezniške države z Nemčijo in Avstrijo miru v najkrajšem času. Dalje je rekel, da bi bilo turško vprašanje lahko rešeno, ako bi ne bilo zavlačevalne politike v Združenih državah; vendar je čakala in čakala, kaj bo Amerika, toda Združene države niso izvršile svoje dolžnosti, da bi prevzele mandat Armenije in upanja ni več, da bi jo kdaj izvršile. Nadalje je rekel, da je Lloyd George, da Anglija še ni sprejela nobenega koraka glede na angleško-ameriško francosko obojestrano alijanco, ker čaka, kaj bo Amerika v tem oziru. On pa, da Amerika ne bo "onečasti" podpisane svojega velikega zaveznika (Wilsona), toda da bi bila sama bi bila alijanca prevelika obveznost.

Kar se tiče Rusije, je dejal, da se so zavezniške države sporazumeli, da ne bodo več intervenirali v Rusijo. To je sicer slab prospect, ali storiti ni mogoče drugega, kakor pokorno čestiti, kdaj pride "iz sedanjih razmer". Katera bodo, pa ni trdnja vlada, s katero bodo imeli kakšno pogajanje. George je dodal, da se ne bo diskusija o Japonskem in Sibiriji, dokler ne bo prišlo do pravega razumevanja v Sibiriji, prodaja, prodajati pa ni mogoče. Mir z Rusijo je neizogiben — je rekel — dokler se ne vrši civilna vojna. Ako hočejo boljševiki govoriti v imenu Rusije, tedaj morajo sklicati narodno skupščino na temelju širše volne pravice, ki bo predstavljala vsaj, s čimur bodo zavezniške države sklepali mir.

Lloyd George je tudi pojasnil, da so zavezniške države pomagati Avstriji s premogom, živili in drugimi potrebščinami, toda Anglija in Francija sta že preveč obremenjeni za takšno podporo in pomoč, da ne bi bilo. (1) tajne diplomacije in (2) ena sama beseda (Wilsona) zadostovala za podkurjenje nezadovoljnosti v Italiji in prevojanje dogodkov na Balkanu.

London, 19. dec. — Sinoči je bilo poročano, da angleški mirovni delegatji odpotujejo danes v Pariz, kjer bodo podpisali protokoli z Nemčijo. V Londonu pričakujejo, da bodo Anglija, Francija, Italija in Nemčija podpisale končno ratifikacijo mirovne pogodbe na Novo leto.

London, 19. dec. — Delavski poslanci v parlamentu so večeraj za kličili poslani svojo delegacijo na Irsko, da v imenu organizirane delavstva na Angleškem preneha podetje ondotne militaristične vlade in kdo je odgovoren za tačanje pravice irskega ljudstva.

"Daily Herald", organ Delavske stranke, piše: "Nadaljevanje vlade tlačilne politike na Irskem menda pomeni konec britanskega cesarstva. Lloyd Georgeva vlada je namenoma ubila zakon za "home rule" in s tem je pokopala fast Anglije, čeprav je bil predloženi "home rule" skleparka in namotni kompromis."

48 STOPINJ POD NIČLO. Toronto, Can. — V White Riverju je kazal toplomer 48 stopinj pod ničlo.

ISČE SE REDNIK ZA BOŽIČNO DETE SIROMAŠNIH STARŠEV.

San Francisco, Cal. — Tukaj, kjer "Examiner" je prinesel sledeči oglas: "Isče se dober človek, ki bi adoptiral dete, katero se bo rodilo okrog Božiča. Oče in mati sta revna, imata že dva otroka, toda za tretjega ne moreta skrbeti. Upamo, da rednik plača tudi porodne stroške."

VELIKA PETORICA BO PRODAJALA LE MESO.

ZELENIČE, KOLODVORI ITD. SE MORAJO PRODATI.

Spremembe se imajo izvršiti v dveh letih.

Washington, D. C. — Justični tajnik Palmer je naznanil, da je kontrola mesarjev v Chicagu nad distribucijo raznih živil razpuščena.

Velika mesarska petorica je bila na potu, da spravi pod svojo kontrolo ves živč, ki prihaja na mizo Američanov. V dveh letih pa morajo izginiti izpod mesarske kontrole sledeči izdelki:

Vloge v živinskih stajah, kolodvorih in tržnih časnih.

Vloge v javnih hladnih shrambah.

Interesi v prodaji mesa na drobno.

Konzerviranje in razdelitev rib, ovčja, zelenjave, konzerv, piščev, sirupov in drugih produktov, ki niso v zvezi z glavno industrijo.

Ti interesi bodo prodani pod nadzorstvom zveznega sodišča. Prodaja se bo vršila na ta način, da se sedanjim delničarjem, posameznim ali kolektivno, ne morejo lastovati več kot petdeset odstotkov delnice v vsakem novem podjetju. Razveza mogoče odpravi vzroke za pritožbo proti mesarski petorici, da kontrolirajo živila, čim živine na semnju itd. Tako sodijo v trgovskih in farmarskih krogih, kako to v resnici, pa pokaže bodočnost.

Mesarjem bo dovoljeno tržiti z mesom in drugimi produkti, ki so v najtesnejši zvezi z mesno produkcijo. Tržili bodo lahko tudi a perutnino, sirovim maslom, kokošjim jajci in kondenziranim mlekom. Neki uradniki se je izrazil, da mesarji zopet postanejo mesarji.

Razpust se je izvršil v sporazumu z mesarji. To se pravi, da so mesarji pristali na ta razpust, da se ustavijo proti njim tožbe zaradi kršenja Shermanovega protitrustovskega zakona in drugih postav.

ZA \$50,000,000 ŽIVEŽA SEONI JE VSAKO LETO.

New York, N. Y. — Poljedelski departament Kolumbijske univerze je priredil shod, na katerem so govorili razni strokovnjaki o prehranitvenih problemih.

E. L. Goodsell, trgovec ovčjem, je izjavil, da vsako leto se gnije toliko živil, da bi zadostovala za prehranitev mestnega prebivalstva za mesec dni. Živež, ki se gnije, je vreden petdeset milijonov dolarjev in devetdeset odstotkov tega živeža bi se lahko porabilo za prehranitev, če bi imeli pravilno urejeno distribucijo živil, je dejal govornik.

GOZDAR JE ZMÉNIL.

Ogden, Utah. — Zveznega gozdarja Harold M. Morrisona so pogrešali že več dni. Rešili so odšli v veliko žmo Cache in po več dnevem iskanju so ga našli smrznjenega.

PARNIK V NEVARNEM POLOŽAJU.

New York, N. Y. — Parnik "Leyland", ki se nahaja pet sto milj od obrežja, je postal kile za pomoč. Na pomoč je odpnila varstvena obrežna ladja "Ossipee".

KONGRES OBRŽA-VA VEČERNE SEJE.

MUDI SE Z ŽELEZNISKO PREDLOGO.

V zbornici govore, da ne bo božičnih počitnic, če ne pojde predloga pred konferenčnike.

Washington, D. C. — Kongresni senat je obrževal že pet večer, ni se in vzle temu dvomijo voditelji, da bo železniska predloga sprejeta pred božičnimi počitnicami.

Ves dan je dirjala govorniška bitka o predlogu, da se odkloni protistrajkovna določba v Cummingsovi predlogi. Predlog je bil odklonjen s 33 proti 46 glasovom. Med tem, ko je virala debata v senatu, so se pa voditelji večine v senatu in zbornici sporazumeli, da se ne dovolijo božične počitnice, dokler ni predloga sprejeta in odposlana konferenčnemu odboru.

Pri razpravi o protistrajkovni določbi je postavil senator Stanley iz Kentuckija predlog, da se črta cela sekcija, senator McCormick je predlagal kompromis v tej zadevi. Oba predloga sta bila odklonjena.

V kongresni zbornici je Eschova protistrajkovna določba pogorela imenitno, tako da je zdaj senat za protistrajkovno določbo, zbornica pa proti nji. Vsa znamenja govore odločno, da zbornica ne bo nikdar odnehala glede vprašanja napram senatu.

V senatu so vsaki mnogim govorniki proti tej določbi, ki preprečuje železničarjem stavko. Argumentirali so z dobrimi dokazi, da take določbe ne morejo roditi nič dobrega, toda njih beseda ni so zalegle dosti, kar dokazuje glasovanje.

Predloga pojde pred konferenčni odbor in če bo zbornica vztrajala pri svojem zaključku, bo moral senat odnehati v tem vprašanju, če hoče, da se železnice vrnejo privatnim lastnikom.

Nekateri političarji se so trudili, da izvedo, kakšno stališče zavzema predsednik glede železniskega vprašanja, toda njih prizadevanja so bila zastonj.

McAdoo, bivši tajnik in železniški ravnatelj, je obiskal predsednika in je z njim konferiral skoraj eno uro. Javnost ni izvedela, o čem sta konferirala. Nazvle temu pa kroži v političnih krogih vest, da predsednik razširi vladno kontrolo nad železnimi cestmi do 1. marca ali do 1. aprila.

ZA \$35,000,000 AVTOMOBILSKIH OBRČEV JE ŠLO V NIČ

Washington, D. C. — Kapitan Robert Clendenen je pričal pred zborničnim odsekom, ki preiskava vojne stroške, da je šlo na Francoskem za \$35,000,000 avtomobilskih obrčev v nič, ker so letali na prostem in na kupu, ki je zavezal en akter prostora.

Tam je stalo tudi 3,500 motorciklov, ki so bili toliko časa izpostavljeni vremenskim vplivom, da so postali nerabni.

UČITELJI ZAHTEVAJO TAKO VISOKO MEZDO KOT JO IMA PASJI LOVEC.

New York, N. Y. — V Montclairu so pasjemu lovcu povisali mesečno mezdo na \$125. To je zdravilo učitelje, da so poslali petico mestnemu svetu, v kateri zahtevajo povisane plače, ki je nižja od pasjega lovca, in v kateri pravijo, da opravljajo koristnejše delo za občino kot pasji lovec.

VODJA ČIKAŠKE OPERE METEV.

Chicago, Ill. — Cleofonte Campanini, ravnatelj opere v Chicagu, je v petek umrl za pljučnico. Campanini je vodil čikaško opero več let in jo povzdignil na sedanjost višino umetniškega uspeha.

NAFAD NA POVELJNIKA ANGLEŠKIH ČET NA IRSKEM.

London, 19. dec. — Iz Dublina je prišla vest, da je danes nekdo oddal več streliv na generala Frencha, vrhovnega poveljnika angleških čet na Irskem, toda ni ga zadela. Ubit je bil neki civilist v bližini in vojak, ki je spremljal Frencha po ulici, je bil ranjen.

STANA PESEM O SLADKORNI DRAGINJI.

PRIVATNI INTERESI NOČEJO VIDETI BRUNA V SVOJEM OČESU.

Predstava v očesu bližnjih jim služi za lagovor.

Washington, D. C. — Kdo je zakrivil sladkorne cene, kdo, to je vprašanje, ki se trajno ponavlja. Na ta vprašanje pa ravno tako trdovratno odgovarjajo privatni interesi, da so visoke sladkorne cene povzročili sledeči faktorji:

Večji konzumi sladkorja kot ponavadi.

Prevelik izvoz v Evropo.

Tovarne so bile zaprte skoraj več tednov, ker so stavkali pristavniški delavci.

To so po mnenju privatnih interesov glavni faktorji, ki so odgovorni za visoke sladkorne cene, in le redkokdaj se sliši, da glavna krivda za podražitev pače na magnomadevalce sladkorja, profitarje in spekulantse.

Če pa so faktorji, ki jih naštevajo privatni interesi na kritično razločilo, pridemo do sledečih zaključkov:

Konzumi sladkorja se ni povečali, ampak se je znižal, ker ljudstvo v Ameriki zdaj kupi manj sladkorja zaradi nezmožnosti visokih cen, kot ga je kupilo, dokler so prodajali fant sladkorja po enajst centov. Sladkor, ki je mnogo cenejši med konzumnimi sladkorji, leži v kalnem skladišču, da se tako napravi umetno pomanjkanje sladkorja.

V Evropo je šlo res precej sladkorja, a velike množice sladkorja so šle v Evropo tudi v vojnem času, ker je bilo treba z njim zalagati ameriške armade in ljudstva. V nekdanje centralno-zvezniške dežele pa ne gre toliko sladkorja, da bi radi tega nastalo pomanjkanje sladkorja na trgu. Češkoslovaška republika je pridelala še a produkcijo sladkorja, kar je to njen najboljši produkt za eksport. V predvojnem času je na bilo na Češkem in Moravskem proizvedenega toliko sladkorja, da so ga izvažali v tujezemstvo.

Stavka pristavniških delavcev ni mogla imeti tako velikega vpliva na produkcijo sladkorja, da bi bilo še zdaj pomanjkanje sladkorja na trgu, kajti par parnikov naloži toliko sladkorja, da je pomanjkanje končano v par tednih. Amerika pa ne kupuje sladkorja iz na Kubi, ampak ga več pridelava tudi iz sladkorne pese. Kje pa je ta sladkor? Ali je še ves porabljen od letošnjega pridelka?

Vzroki za podražitev sladkorja so drugače. Če se hoče odpraviti pomanjkanje sladkorja na trgu in visoke sladkorne cene, tedaj mora priti produkcija in distribucija sladkorja pod najstrožjo vladno kontrolo. Dokler je veletrgovcu mogoče prodati kupljeni sladkor po izvršeni kupčiji v Združenih državah, ali ga spraviti v skladišče, toliko časa zaman čakamo, da padejo sladkorne cene.

ŠTIRINAJST ČLOVEŠKIH ŽIVLJENJ IZGUBLJENIH V POPLAVI.

Atlanta, Ga. — V Mississippiju, Alabama in Georgiji so reke prestopile bregove in poplavlje okolišč. Štirinajst oseb je utonilo, po plava je pa napravila ogromno škodo.

Jadransko vprašanje in ameriški kapital.

Projekt ameriških kapitalistov, ki jim prinese 240 milijonov dolarjev, je v zvezi z aneksijo Primorske in Dalmacije. Italijanski socialisti zahtevajo razpust parlamenta.

SLOVENCI IZGUBILI PRI PLEBISITU NA KOROŠKEM?

Dunaj, 19. dec. — Poročilo o izidu plebiscita (glasovanja) na Koroškem se glase, da se je večina volilcev izrekla za republiko Avstrijo in to celo v mestih, ki so že pod češko kontrolo (najbrž pomota v hrvojavi, ker glasiti bi se moralo "pod slovensko kontrolo").

KONEC-RUSKO-ANGLEŠKIH POGAJANJ.

Rdeča armada naredi mir s Denikinom in Kolčakom.

PRODORANJE SOVJETSEK ARMADE V JUŽNO RUSIJO.

Kodanj, 19. dec. — Pogajanja med James O'Gradyjem, zastopnikom Velike Britanije, in Maksimom Litvinovom, zastopnikom sovjetske Rusije, zaradi izmenjevojnih in političnih ujetnikov, so se razbila, ne da bi bili doseženi kak sporazum.

Tovarne so bile zaprte skoraj več tednov, ker so stavkali pristavniški delavci.

London, 19. dec. — Britski vojni stan poroča, da se sovjetska ofenziva v južni Rusiji nadaljuje z vso silo in Denikinove čete se umikajo na vsej črti.

VLADA NI DALA RUDARJEM NOBENIH GARANCIJ, PRAVI PALMER.

Washington, 19. dec. — Justični tajnik Palmer je danes izjavil pred senatnim pododsekom, ki preiskuje sadno premogarsko stavko, da vlada ni dala premogarjem absolutno nobenih obljub in da sploh ni bilo nobene sprave, pač pa je zahteval, da se rudarji vrnejo na delo in oni so se pokorili. Dalje je rekel Palmer, da je sodni "injunction" še vedno v veljavi.

(Koga je Palmer potegnil; rudarje ali senatorje? Vse kaže, da je rudarje).

POLICIJSKI PSI ZASTRUP. LJENI.

New York, N. Y. — V Brooklynu je bilo zastrupljenih dvajset najboljših policijskih psov. Pet psov je poginilo na mestu, za ostalih sedem pa tudi ni rešitve. Vsakega psa so venili na dva tisoč dolarjev.

VLOMILCI SO OBISKALI DNEVNIK.

New York, N. Y. — Medtem ko so ropotari tiskarski stroji in tiskalni dnevniki New York Americana, so vlomilci obiskali upravljajstvo pisarne in vlomili v blagajno. Odnegli so da deset tisoč dolarjev, urednik se je pa lahko pohvalil, da je pričel prvi vest o tem vlom.

Pariz, 19. dec. — (Poroča Henry J. Smith v čikaški "Daily News"). — Iz Neapla javljajo, da je vsled nerešenega jadranskega vprašanja zadržan velikanski projekt za javna dela, ki je velike važnosti za razvoj severne Italije. Na podlagi zanesljivega poročila se lahko reče, da se je Mednarodna trgovska korporacija v Ameriki ponudila italijanski vladi, da je pripravljena v družbi s raznimi italijanskimi bankami in privatnimi kapitalisti razširiti luko v Genovi, da bo ravno tako velika in dobra, kot je luka v Hamburgu; dalje hoče razviti silno vodno silo v anektirani Tirolski, kjer je biva avstrijska vlada nalašč zanemarjala razvoj industrije; omenjena vodna sila se vporabi za proizvajanje električne sile za ves sistem severnih italijanskih železnic, ki merijo okrog tisoč kilometrov (3720 milj).

Delo se ima izvršiti v desetih letih in Italija plača omenjeni ameriški korporaciji 240 milijonov dolarjev. Poročilo se tudi glasi, da je ameriška korporacija dobila trojno garancijo na kapital, ki ga misli investirati v omenjeno podjetje. Italijanska vlada se je neizogiben obvezala zaradi tednih razprav, ali koliko se je odala pod pogojem, da se pogaja s ameriškim kapitalom, kar je bilo potem, ko se reši jadransko vprašanje v popolno zadovoljstvo Italije.

Tako stoji kdaj stvar. Projekt ameriških kapitalistov v Italiji zavlači torej od aneksije ozemlja v Primorju in Dalmaciji. V koliki meri vpliva omenjeni projekt na oficiozalno Ameriko za čim hitrejšo in za Italijo ugodnejšo rešitev jadranskega vprašanja, to je stvar ugibanja!

Rim, 19. dec. — "Tribuna" poroča, da so socialisti v parlamentu sklenili voditi silno obstrukcijo napram vladi toliko časa, da vlada razpusti parlament in razpiše nova volitve.

Socialistični poslanec Cicotti je večeraj dejal v intervjuju, da je gospodarska neodvisnost Italije v bodočnosti nemogoča. Po njegovem mnenju se zdaj vrši v Nemčiji, Avstriji in baltskih državah napredno socializiranje, ki kmalu pripravi te države v temojo zvezo s sovjetsko Rusijo, a obenem pridejo v ostrejši konflikt z nadkapitalistično skupino Anglije, Francije in Amerike. Neodvisnost Italije med tema dvema skupinama je nemogoča, kajti italijanska buržoazija je preveč navezana na Anglijo. In tako pride potreba, da italijanski proletarijat vzame vladno v svoje roke in se pridruži skupini socialističnih držav v srednji in severni Evropi.

27 ČLANOV I. W. W. OBROJE-NIH V ZAPOR.

Kansas City, Kans. — Zvezni sodnik Pollock je 18. dec. obsodil 27 članov organizacije I. W. W. v zapor v Leavenworthu od treh in pol do deset in pol let radi kršitve protistrupnega zakona tekom vojne.

VRME.

Chicago in okolice: V nedeljo jasno in naraščanje temperature. Lahki južozapadni vetrovi. Najvišja temperatura v zadnjih 24 urah 24, najnižja 18. Solnčni izhod ob 7.14, zahod ob 4.21. Začetek zime. Najkrajši dan in najdaljša noč.

Načelna izjava Ameri- ške Labor Party

(Konec.)

12. Zastopamo nedotakljivost uprav za vse občine v vseh državah, v katerih izdajanja zadostnega števila neodvisnih bondev v svrhu operacij javnih naprav, kakor običajnih tržnih in drugih naprav, ki služijo blagostanju ljudstva.

13. Smo za revizijo ustave Zedinjenih držav, zlasti pa za do-
datek k petemu členu, ki naj prepisuje skrb, da bodo vsi odve-
line v kongresu sprejeti dodatki
nato predloženi ljudstvu potom
referenduma za ratifikacijo, in da
bo posredovano za iniciativo, po-
tom katere more ljudstvo doda-
tati k svoji ustavi nove člene.

14. Priznavamo zvestobo tem-
eljnim ameriškim načelom sam-
novlade in vladne večine, ki je
vtelesena v izjavi neodvisnosti in
svezi ustavi. Zavedamo se ne-
utajljivega dejstva, da so male
manjšine mogočnejši in premočnejši
ljudi valed koruptnih in tajnih
metod dobile v svoje roke kontro-
lo nad vlado in so jo izkoriščale
mnogo let v sebične namene v ta-
ko opasnem obsegu, da je prvotni
njen namen, radi katerega je bila
ta vlada ustanovljena, izgubil
svoj pomen.

Valed tega je nujno, da se
predloži takoj metode za izbo-
ljanje in sicer prve: ljudska
kontrola nad zbornicami, ki spre-
jemajo zakone in sicer tako, da
bo zbornica zastopala volilce;
drugi, da bo vlada bolj uspešna
v upravi naših ustanov in da bo
ljudske zadeve reševane eko-
nomično in hitreje od privatnih
podjetij.

Kot praktične metode za dose-
go teh namenov zagovarjamo, da
se sprejmejo dodatno k sedanje-
mu sistemu sledeča dobro ute-
meljena in preizkušena sredstva
vlade, in sicer: referendum,
ki ohrani ljudstvu, kadarkoli je
neizogojno, da nastopi svojih za-
konodajnih teles, moč, da odkloni
zakone, ki jih nemara, tiste pa
sprejme, ki jih zahteva večina.
Daje odpoklič, s katerim ima
ljudstvo pravico in moč odpoklič-
ati kateregakoli zakonika ali
neizogojnega javnega uradnika.

15. Priporočamo sistematični
proračun izvrševalnega oddelka
Zedinjenih držav.

16. Smo za državno in zvezno
pomol za dobavo zemlje in biva-
liš za prebivalce bodisi v mestih
ali na dvorcih.

17. Smo za to, da se brezmejno
moč veta, ki jo ima sedaj vrhovni
sodišč nad postavodajnimi te-
lesi, odpravi ali pa tako omeji,
da ne bodo v bodoče mogli odloči
petih moč, ki slučajno represen-
tirajo večinsko mnenje vrhovne
ga sodišča, razveljavljati volje
ljudstva.

18. Zagovarjamo in smo za od-
pravo senata Zedinjenih držav.

19. Zagovarjamo in smo za
ljudske volitve zveznih sodnikov
za dobo, ki naj ne presega 4ih
let.

20. V zadevi žensitv in razporok
naj se postavodaje ohranijo na
enotno moralo in za oba spola naj
velja zrelotna doba z osemna-
jetim letom.

21. Da se onemogoči lakotična-
nja producentov in konsumentov
po sebičnih privatnih grabeljih,
zahtevamo, da imajo delavci v
upravnih industriji in trgovini
resnično besedo.

22. Zahtevamo odpravo dela za
vse otroke pod 16im letom; kar
naj se stopnjuje zveša do 18ga
leta.

23. Zahtevamo odpravo privat-
nih uradov za preskrbovanje
služb, detektivskih in stavarških
agentur in razlikjenje zveznih in
državnih uradov za dobavo dela,
kakor tudi za to, da so privatni
uradom onemogoči pošiljanje de-
lavcev v kraje, kjer ne zadostu-
jejo cene dela za dostojno življe-
nje.

24. Vstrajamo na stališču, da
naj vlada zakonitim potom brani
pravice delavcev, da se smejo or-
ganizirati in pogajati za svojo
plačo in delovne razmere kolek-
tivno s posredovanjem takih za-
stopnikov, ki si jih izvolijo sami.

25. Zahtevamo, da se za delavce
odstrani gospodarska igra, ki ob-
stoja v minimalni plači, osnovani
na cenah živil. Delavcem gre pra-
vica do vzdrževanja njih žen in
otrok, ne da bi bilo tem treba ho-
diti v tovarno; zahtevamo ukrepe
za njih zdravje in udobnost ter
telesno vadbo, kar je pogoj do-
brega državljanstva.

26. Svesti smo si vidne in trajne
tekmice med trgi in polskusov, da
se ščejejo delavci enega naroda
proti drugim kar je vedno po-
vzročalo znižanje načina življen-
ja delavcev. Da se to odstrani,
priznavamo mednarodno solidarnost.

Toda dokler ni to doseženo, za-
govarjamo zakone, ki naj branijo
delavce pred tekmo takega dela,
ki ga opravljajo kaznjenci, ali o-
troci ali se vrši v bezknebi, sploh
pred konkurenco izdelkov, pro-
duciranih po nizkih cenah z na-
menom, da se prodajajo pod ceno
in se tako znižuje splošni način
življenja ameriškega delavca.

27. Zahtevamo za delavce v in-
dustriji in trgovini počitek, ki naj
omogoči osveženje duha in tele-
sa. Valed tega smo za maksimal-
no delovno dobo, ki naj ne presega
48 ur na teden za moške in za
ženske.

28. Zahtevamo odpravo brezpo-
selnosti potom nadaljnjega zniž-
vanja delovne dobe v taki meri,
da dobe val brezposelnih delo; po-
lno plačo tistim, ki so valed bo-
lezni, vsled nehanja dela v indu-
striji ali valed zadobljene poškod-
be začasno brez dela.

29. Smo za nadaljevanje siste-
ma zavarovanja, ki ga je imela
vlada v vojnem času in za to, da
se ta sistem raztegne na vse vrste
poklicev in dela; da vlada zavaru-
je vse delavce za slučaj bolezni
in smrti ne glede na dobitek. To
naj valja za moške in ženske.

30. Smo za to, da prevzame vli-
da Zedinjenih držav v svojo rešit-
vsa dela in jih ne oddaje privat-
nim podjetnikom.

To je v glavnem načelna izja-
va novo ustanovljene Labor
Party. Poleg te izjave je sprejel
ustanovni zbor še resolucije s
ozirni na odprake ameriških čet
iz Rusije, odstranitve sovjetske
blokade in obsodbo nameravane
mehiške intervencije. Zbor je
sprejel tudi resolucijo, v kateri
se zahteva odpoklič sodišča An-
dersona, ki je izdal sodilniško pre-
poved, zahteva, da se izvolijo
plemognarji vrtno na dolo.

V splošnem "hi" med načelno
izjavo Labor Party in izjavami,
ki jih sprejemajo socialisti in
svoji konvenciji, skoraj nobene
vse razlike. Lahko bi se reklo,
da dodajajo socialisti k svoji
izjavi "vred", v katerih razla-
gajo tiskarji "nepopolnosti" si-
stema in utemeljujejo "brutalno
izpremenitve" s zgodovinskega
stališa. To razlaganje, slišaje vo-
ditelji Labor Party, je v očigled
hitro se razvijajočih gospodari-
skih in valed tega političnih raz-
mer, ki so daleč vaskemu misle-
čemu delavcu vidne, nepotrebno.

Kakorkoli že sodimo o Labor
Party in njeni politični bodočo-
sti, je treba priznati eno: poroči-
la se je, da zdravi delavstvo za
samostojno politično akcijo, da
ga tako privede do razredne za-
vednosti, katere mu je do danes
tako manjkalo.

Ako vzamemo v poštev vse tež-
koče, ki jih je imela glede tega
socialistična agitacija v Ameriki
— in če se te tekoče z ustanovit-
vijo Labor Party zmajajo —
tedaj lahko rečemo, da novo u-
stanovljena stranka na splošno ne
bo socializmu nič škodila, ampak
koristila.

Anton Ošev:

V TEMI

Stopil v kuhinjo se je name-
nil v kot, kjer je na postelji pod
polko za posodo spala kuharica.
— Pelageja! — je začel doti-
pavši njena pleča, pa jo je potre-
sel. — Ti! Pelageja! No, kaj si se
potuhnula? Vem, da ne spiš! Kdo
pa je zlezal pravkar k tebi skozi
okno?

— Hm! ... Ne kaj takega!
Kdo je lezel? Kam je lezel?
— Nikar ne klepetaj. ... tega ne
boš utajila! Povej raje svojemu
fantu, da naj se raje zlepa pohe-
re. Slišiš? Tukaj nima nič iskati!

— Ali ste ob pamet, gospodi!
Ne, kaj takega! ... Mislite, da
ste našli neumno gosko. ... Dan
za dnem se trudim. Letoš okolo, ne
daš si miru; a po noči dobiš tak
pozdnav. Za štiri rublje na mesec
služiš. ... ob svojem času in slad-
korju, in potem te besede, to so e-
dino počaščenje, ki ga imaš. Pri
trgovih sem služila, ampak take
sramote še nisem doživela.

— No, no, le nehaj s svojimi to-
žbami! Glej, da pri tej preči igri
sodisti! Slišiš?

— Sram vas bodi, gospodi! —
je dejala Pelageja, in njene bese-

de so dišale po solzah. — Izobra-
žena ... blagorodna gospoda, a
brez občutka, kako nam je ob na-
ši badi, ob našem nesrečnem živ-
ljenju. ... Zaplakala je. — La-
hke je nas one žaliti. Nikogar ni,
ki bi nas branil.

— No, no. ... meni je vseeno!
Gospa me je poplala sem. Zastran
mene spusti vseeno.

Državnega pravdnika name-
stnik se je navsezadnje prepričal,
da nima prav, in se je odločil, da
se vrne k soprog.

— Poslušaj Pelageja, — je de-
jal on, — ti si vzela moje haljo,
da jo očistiš?

— Oh, gospod, oprostite, pozna-
bila sem vam jo položiti na stoli.
Pri peči visi na klinu.

Gagin je dotipal haljo pri peči,
jo ogledal in po prstih odšel v
spalnico.

Marija Ivanovna je po odhodu
moža legla na posteljo in čakala.
Tri minute je bila mirna, a potem
je jo začel mučiti nemir.

Kako dolgo hodil! — si je misli-
la. — Vesela bi bila, da je tam
le. ... cinik, ampak če je tat!

In fantazija je zopet narišala
aliko: mož vstopi v temno kuh-
injo, ... nateče s toporiščem. ...
brez glasu umira. ... mlaka krvi.

Minulo je pet minut, pet minut
in pol, šest minut. Na čelo ji je
stopil mrzel pot.

— Bazil! — je zavpilila.
— Bazil! — je zavpilila.
— Kaj kričiš? Tukaj sem, za-
je kazala glava in korake svoje-
ga moža. ... Ali te more, kaj? Dr-
žavnega pravdnika namestnik je
stopil k postelji in sedel na rob.

— Nikogar ni tam! — je dejal.
— Tehi se je le sanjalo, coprni-
ca. ... Le pomiri se, tvoja neum-
na Pelageja je prav tako moralna
kakor njena gospa. Ti strahopet-
ka taka!

In državnega pravdnika na-
mestnik je dražil svojo ženo. Raz-
hodil se je, pa mu ni bilo več do
upanja.

— Ti strahopetka taka! — se
je smejala. — Jutri pojdi k drav-
niku, da ti izloči svoje barakne-
cije. Pihopatika!

— Po katranu je zadikalo. ...
je dejala žena. — Po katranu ali
ne po katranu.

— Nekaj takega je v
zrak. ... Spati se mi ne na ju-
bi! Vse kaj, hči našega. Kje so
uligalci? Pa ti pokane, alko
prokuratorja. Večar se je po-
slavljal od nas in poklonil vsake-
mu svojo alko. Z lastnoročnim
podpisom.

Gagin je upravnil uligalce ob
okno in algal luc. Ali se preden se
je za korak oddaljil od postelje,
da počaka alko, je zavrečel za
njim oster krik. Ozrl se je za-
le dal široko odprte ženske oči, obr-
njene nanj polne začudenja, strahu
in gneva.

— Ali si v kuhinji slekel svojo
haljo? — je vprašala vaa bleđa.

— Zakaj?

— Pogled se!

Državnega pravdnika name-
stnik se je pogledal in zavpil od za-
čudenja. Na njegovih ramah je
nametno nočne halje visela voja-
ška vuknja. Kako je prišla na nje-
gove rame? Med tem, ko je razre-
ševal to vprašanje, si je žena s
pommočjo fantazije narišala novo
strašno nezastikano alko; tema,
tišina, šepetanje itd. itd.

Socialna vojna za Španiskem.
Barcelona, Španija. — 18. t. m.
so zopet pošile štiri bombe v me-
stu. Nekemu delavcu je razstrel-
ba bombe odtrgala roko.

ISČEM SVOJEGA SVAKA
Antona Rutar, star 38 let, bolj
male postave, doma iz vasi Nova-
kračene, pošta Jelšane. Primor-
sko, Istrija. Prišel je pred 8 leti
v Ameriko in pred 5 leti bil nekje
v žuni na delu. Cenjene rojake
prosim če kdo ve za njegov na-
slov naj mi to naznani, za kar mu
dam \$5,00 nagrade, ako bo sam
dal ta oglas naj se prijavi na
moj naslov. Rada bi izvedela zanj
tudi njegova žena v starem kraju.
Pišite na naslov: Johana Jakobi-
tič (rojena Stonar), P. O. Box 50,
Struthers, Ohio.

WAPREDEK.
"Prosveta" piše za blagostanje
ljudstva. Ako se strinjate s nje-
mi deljati, podpiraj trgovce, ki
oglašajo v Prosveti. — V saloni
imam vas za vašega potrebiti-
se po smerni ceni.

ANTON BORNH.
Koristila, Pa.

POTOP.

Zgodovinski
roman

Epizna M. Monchfort. Poslednji Federat.

"Remica je, da imamo sedaj dva kralja, toda
npheden od teh ni dospel ... marveč gospod ble-
var."

Kmitie sknel na noge.
"Kateri blevar? ... Knez Bogoslav? ..."

"Da, vaša milost. Bratrance kneza vojvode
vilenskoga."

"Koraj se smečava!" zakliče Kmitie ter plo-
skne od začudenja.

Ko uvidi krmar, da je njegov gost znanec,
kneza Bogoslava, se prikloni še nižje nego prvi
dan ter odide iz sobe. Kmitie pa urno dene nase
boljšo obleko in uro pozneje je že stal pred staro-
stovo hišo.

V trgu je bilo vse polno vojakov. Peči so
postavili poške v piramide na trgu, jazdeci pa so
stopili s konj ter se nastanili po sobah. Vojaki in
dvorniki v najradikalnejši opravi so stali pred hi-
šami, ali pa se izprehajali po ulicah. Čul se je
francozi in nemški razgovor častnikov; nobene-
ga poljskega vojaka ni bilo videti; val so nosili
nekam čudno opravo, povsem drugačno nego jo
je videl Kmitie pri tajejskih polkih v Kejda-
seh. Toda vsi vojaki so bili zali in krepki; sle-
dnega pristanka si lahko smatral častnikom. Kmi-
tien se ne kar začel občiti tudi njega so častniki
gledali z začudenjem, ker je nosil na sebi okuano
zamejno obleko in imel s seboj šest čedno obleče-
nih miš kot strahila.

Na dvorišču starostove hiše so hodili dvor-
ni, opravljeni val pa francoski legi; pačeti v bi-
retih z belimi peruti, val v častnikih kašunih
ter hlevarji v visokih čevljarjih škornjih. Knez
gotovo ni nameraval oditi dolgo. Hlevarji
marveč se je vstavil le toliko, da so kakršni ko-
nje, ker se kotji niso potihili v kolarni, in hlevar-
ji so krmili konje kar na cesti iz kosilnih rešet,
katere so držali v rokah.

Kmitie se predstavi častniku, ki je stal na
straži pred hišo, kdo je in česa želi; ta odide, da
ga naznani knezu. Čez kratko se vrne s naznani-
lom, da želi knez videti hetmanovega poslanca. Na
to odideta oba v sobo.

Ko prideta iz veže, najdeta v prvi jedilni sobi
nekoliko dvornikov, ki so sedeli na stoli ter slad-
ko dremali. Pred vrati dalje sobane so stali
častniki, prikloni se Andreju in reče nemški:
"Irvožite, knez je v tej sobi." Andrej vstopi ter
obstane na pragu. Knez je
sedel pred zrcalom, oblečen v kožo sobane ter si
ogledoval v njem svojo lico. Kmitie je bil bled
sveže pobarvano. Prileca niti nspalni ni. Dva
škorjara, blešča pred njim, sta mu napenjale na-
pona petih petih škornjih nam pa si je čenel a pr-
sti bledne kratke prstične lase.

Bil je mlad človek, kakih petintrideset let,
toda prihodnje se mu je na prvi pogled petindvaj-
set let. Kmitie ga je dobro poznal, toda vaskar
je se odločeval radovedno, a to radi velike njego-
ve vladne glave, ki si jo je pridobil v dvobojih s
različnimi vojejskimi znamenji, kakor tudi radi
njegovih postav; katere je ostala v spominu vsa-
komur, kdor ga je videl. Bil je namreč visok in
močan, tudi nad širokimi rameni je nosil tako
drobno glavo, kakor bi ne bila njegova. Tudi lica
je imel nenavadno drobno, pač pa velik nos in isto
takšne oči, ki so znale prijazno, pa tudi drzno gle-
dati. Poleg takšnih nepravilnih oči in nosa je bil
ostali obraz skoro popolnoma skrit pod dolgimi
šapelji lasulje; usta je imel akoraj otročja, nad
njimi pa male brčice, ki so komaj pokrivala gor-
no ustnico. Nekaj polt, katero je dal vedno bar-
vati, mu je dajala izraz take gospodične; ob enem

pa niso dopuščale drznost, ponos in zaupanje v sa-
mega sebe, da bi se pozabilo, da je ta chereheur
de noises (iskalec prepira) človek, ki je takoj pri-
pravljen postaviti se z robato besedo, pa tudi z
orožjem vsakomur po robu.

V Nemiji, Nizozemski in Franciji so pripo-
vedovali čuda o njegovih bojnih činih in dvobojih.
VNizozemski se je boril s najboljšimi polki špan-
skih pešcev ter jemal s lastnimi rokami prapore in
topove. Načelujoč polkom kneza Oranskega, je je-
mal baterije, katere so smatrali stari vojskovodje
nepremagljivim. Načelujoč nad Renom franco-
skim mušketirjem je razbil nemške polke, utrje-
ne v tridesetletni vojni. Ranil je v dvoboju v
Franciji najslavnijšega rokoborca francoskega,
kneza de-Fremola; baron von Goetz ga je prosil
kleče, naj mu pusti življenje. Ranil je pa tudi ba-
rona Grota, radi česar ga je očel knez Janus, češ
da se spuša v dvoboj s ljudmi, ki niso z njim ena-
kega stanu; priložil je krepko zaščitno mejnemu
grofu de Rieux za to, ker mu je rekel v lice drzno
besedo.

Dvobojev, katere je imel nepoznan po drugih
mestih, prenošilih in krčmah, pa tukaj niti ne
omenjamo. Bila je to nekaka mešanica ženskega
znatja in surovega poguma. Ob času kratkega
obiska domačega kraja je se zabaval s tem, da se
je prepiral s Sapiehami ter hodil na lov. Tu so mu
moralo logarji poiskati medvedice z mladici, nad
katere je šel oborožen samo s bodalom. Sicer pa
mu je postalo v domovini kmalu dolgočasno in,
kakor smo dejali, ni rad hodil domov, kvečjemu
le takrat, kadar je bila vojna. Na vojni se je pro-
slavil pri Berestečih in Smolanskem. Vojna je bi-
la njegovo življenje, dadi mu ni manjkalo uma in
sposobnosti za intrige in diplomatske oprave.

V poslednjih je znal biti strpljiv in vztrajen,
da, dokaj bolj vztrajen, nego v ljubavnih sple-
tah; katerih je dopolnjevala dolga vrsta zgo-
dovine njegovega življenja. Potoval je neprestano
po različnih dvorih, bil strah mečem, ki so imeli
zaležena. Brkane ni bil samo radi tega oženjen,
dadi je bil radi svojega bogastva in vstopa do-
stojanstva eden izmed najodličnejših ženinov v
Evropi. Vabili so ga v svate francoski kralj, Ma-
rija Ljudovika, poljski kraljica, knez Oranski ter
njegov ujec, mejni grof brandenburški; toda ho-
tel je ostati samec.

"Dote ne potrebujem," je dejal enično,
"drugič vedril si pa tudi ne želim, ker mi jih itak
ne manjka."

Na ta način je doživel svoje petintrideseto
leto.

Kmitie je stal pri pragu in radovedno ogledo-
val njegovo lico, katero je videl v zrcalu. Knez pa
si je zamisljen čenel lase med čelom. "Napoved je
plemič, kakalji, ker je hotel obrniti v tem nase
njegovo pozornost. Knez vpraša, ne da bi obrnil
pogled od zrcala."

"Kdo je tam? Ali ne seš kneza vojvode?"
"Se ne, pač pa poslanec, knez vajvode!"
odvrne Kmitie. "Dobro zveš, knez vajvode, pa
daj mi svoj list, knez glavo, zagleda pred seboj
čednega mladca in spozna, da nima opraviti s
navadnim mladnikom. Ljuba, svetloji med vepi
oprostite, gospod vitez," reče sladko, "ker
vidim, da sem se zmotil v dostojanstvu. Toda udi-
te se mi znani! dadi se ne morem spomniti imena
bogi Viteš, če se ne motim, dvornik kneza het-
mana."

"Imenitje se Kmitie," odvrne Andrej; "ni-
sem pa dvornik; marveč sam polkovnik od onega
časa, ko sem pripeljal hetmanu svoj polk." "Kmitie!"
zakliče knez; "oni Kmitie, ki se
je bil proslavil v zadnji vojni ter pobil Hovan-
skega! ... Dokaj sem že alikal o vas! ... Se-
dite, gospod plemiš!" nadaljuje čez nekaj časa.
"Veseli me, da se bliže spoznava. ... Nu, kaj je
novega v Kejdaneh?"

"Tu imate pismo kneza hetmana," odvrne
Kmitie.

RAVNOKAR SMO PREJELI še en poln železniški voz vojaškega blaga.

VELIKA VREDNOST ZA VAŠ DENAR

U. S. vojaške volnene spodnje kraje. \$1.00	U. S. vojaške volnene spodnje hlače. \$1.50
U. S. vojaške volnene spodnje hlače. \$1.00	U. S. vojaške O. D. volnene plahte. \$3.00
U. S. vojaške volnene O. D. kraje, dru- ge vrste 2, porazene. \$1.50	U. S. vojaški čevlji fine vrste novi. \$7.75
U. S. vojaške O. D. volnene kraje, vrste No. 1, prodane. \$2.50	Očistilna vrsta čevlji za praznik. \$3.50
Državni površani čevlji v dobrem po- pravljenem stanju. \$2.75	U. S. vojaške "Munson" vrste čevlji novi. \$4.75
	U. S. vojaške suknje za dež, Cape Back. \$7.25
	U. S. vojaške suknje za dež Cape Back, posebna trpelna vrsta blaga. \$3.25

Vse kar želite: volnene spodnje obleke, nogavice, s kožuvinno obito suknje in talov-
niki, plahte, suknje za dež, khaki-kraje, jopiči, čevlji itd. Vojalno letorno platno, Madchawa,
golence itd. itd.

Naše cene vam pomagajo znižati draginjo. Fazite na veliki napli pri našem tri nad-
stropnem podboju.

Počtna naročila so točno sprejemajo in cenik pošiljemo vsakemu na zahtevo.

FEDERAL STORES CO.

Army and Navy and Manufacturers' Surplus Stocks

PITTSBURGH STORE 200-202 SIXTH AVENUE.

Pošiljamo denar v staro domovino.

Dedaj lahko pošljemo denar v vse kraje za

Slovenijo, Hrvatsko, Dalmacijo in Letro.

Nadalje pošiljamo denar tudi v Srbijo, Balgariko in Rumunsko.

Jemljemo na vas pošiljati denar, onako kot pred vojno, da bode
hitro in točno izplačan.

KASPAR STATE BANK

1800 East Lake Ave., Chicago, Ill.